

การบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย

สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

The Administration to Enhance Morality and Ethics Enhancing for Students in

Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak Municipality

with Participatory Action Research

สุพจน์ัย พัดจาด *

ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 2) ดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) ประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก การดำเนินการวิจัยในการศึกษาความต้องการจำเป็นและการประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) ความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา การดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสังเกตผลการปฏิบัติ และ 4) การสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนประจำชั้นเรียน จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นคู่มือการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และแบบบันทึกการดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า โดยภาพรวม มีความต้องการจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 71.06 เมื่อจำพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 80.71 ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 74.90 ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 63.27

2. ผลการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ สืบหาความต้องการจำเป็น กำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ประชุม สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง 4) ด้านการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามโครงการลานธรรม ลานปัญญา 5) ด้านการพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนา 6) ด้านสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียน ชุมชน วัด และทุกภาคส่วนต่างให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

3. ผลการประเมินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รองลงมา การจัดกิจกรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อม หลังจากมีการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องการจัดกิจกรรม

“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโครงการลดภาระนักเรียน รูปแบบการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่โดดเด่น โรงเรียนที่มีการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดดีเด่นจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ : การบริหารงาน, คุณธรรม จริยธรรม, โรงเรียนเทศบาล, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research is an integrated research of qualitative research and quantitative research. The purpose is to: 1) study the need for moral reinforcement; student ethics 2) Management of moral strength student ethics with participatory action research, 3) Evaluate morale management practices student ethics in Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak Municipality conducting research on essential needs assessment and moral performance management; student ethics. The sample included the administrators, the teachers, the teachers, the support personnel. The basic education institution and parents were 165 persons. The research instrument was a questionnaire and estimate scale data analysis uses the Priority Needs Index (PNI) method, frequency, percent mean, standard deviation and content analysis. Moral strength management student ethics in Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak municipality participatory action research consists of four steps: 1) planning; 2) action; 3) observing performance; and 4) reflecting on the target audience, including school administrators, teachers, support personnel, basic school board and 54 parents of students in the class. The tools used in the research is the moral management guide. student ethics and the operating record. Data analysis uses content analysis.

The research found that

1. The study needs the need to strengthen the moral. The students' ethics in Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak Municipality, showed that the overall needs were met. 71.06%, when considering the aspect, found that the field of collaborative networking. It is ranked 80.71% in the management of learning. Second is 74.90%. The least needed aspect is the environment, accounted for 63.27%

2. Performance management student ethics in Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak Municipality participatory action research found that: 1) management survey needs, define policies, plans, programs, meetings, support media, innovation and technology, monitor and evaluate performance. 2) Provide appropriate environment 3) Learning management, course analysis set student characteristics make a learning plan, organize learning processes that focus on the learner to practice. 4) The activities, organize a variety of activities. 5) The development of teachers, encourage teachers to be encouraged. 6) Create collaborative networks, community schools, temples, and all sectors to cooperate in moral development, student ethics.

3. The results of the evaluation of morality management. The students' ethics in Tessaban 2 Watdonmoonchai School under Tak Municipality, showed that overall and all aspects were at a high level. The highest meanings were the networking, followed by activity. The lowest part is the environment. After the implementation of moral management student ethics by the cooperation network of all sectors. As a result, the school was selected as a pilot school form of action to prevent surveillance and address substance abuse in outstanding schools. The schools that have been conducting prevention, surveillance, and problem solving drugs

from the Department of Local Administration. It is a school with excellent performance from Department of Local Administration according to the School Based Management for Local Development; SBMLD.

Keywords : Administration, Morality and Ethics Enhancing for Students, Municipal Schools, Participation Action Research

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน nokemail@hotmail.com โทร. 08-55454345

1. บทนำ

สังคมต้องการคนดี การสร้างคนดีจึงเป็นพันธกิจจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันไว้ด้านความเลวร้ายที่กำลังกัดกร่อนสังคม พันธกิจสำคัญของการศึกษาคือปลูกฝังคุณความดีให้เป็นภูมิคุ้มกันเยาวชน เตรียมผู้เยาว์ให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี (อมรรวิชัย นาคทรพรพ, 2548) [1] สังคมนับวันทวีความรุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีเรียบง่ายดั้งเดิมของไทย วิถีชีวิตแม้จะสะดวกสบายมากขึ้นแต่ความสุขกลับลดลง รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือชุมชนเสื่อมถอยลง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศึกษาและการวิจัยและสังคมแห่งชาติ, 2549) [2]

เยาวชนมีนิสัยฟุ่มเฟือย ยึดวัตถุ มั่วอบายมุข มีอิสระทางความคิดมาก มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่มีสัมมาคารวะ ต้อยกตัญญู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) [3] ค่านิยมและลักษณะนิสัยของคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคือรักสบาย ขาดวินัย ไม่อดทน ขี้เกียจชอบรวยทางลัดไม่รับผิดชอบ ไม่กล้าเผชิญปัญหาและไม่รักการเรียนรู้หากการศึกษาไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนิสัยและค่านิยมที่ผิดเมื่อมีปัญหาจริยธรรมเกิดขึ้นในสังคม ทุกคนต่างชี้ไปที่หน่วยงานการศึกษา ให้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ แต่ปัญหาคือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษา จะมีวิธีการในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) [4]

รายงานการวิจัยปัจจัยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น ไม่ใช่เพียงการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งถือว่ามิใช่บทบาทสำคัญที่สุด ปัจจัยขับเคลื่อนภายในสถานศึกษาที่สำคัญ 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ สามารถนำการเปลี่ยนแปลง สร้างขวัญกำลังใจให้ทีมงาน บริหารจัดการทรัพยากรให้เป็นประโยชน์คุ้มค่า ปัจจัยด้านครูครุต้องมีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสม ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และพร้อมกันนั้น การร่วมกับสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอม จึงควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครอง และร่วมมือกันติดตามผลเพื่อหาทางป้องกันแก้ไข (นลินี ทวีสิน, 2549) [5]

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้เกิดสันติสุข มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง อันจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของสังคมไทยโดยรวม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 39 และ มาตรา 40 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) [6]

การจัดการศึกษาไทยมีเป้าหมายพัฒนาคุณธรรมและความรู้ควบคู่กันมาโดยตลอด โดยมีกรอบแนวคิดให้การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) [3] คุณธรรมเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา แต่พบว่าเด็กและเยาวชนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี เน้นวัตถุนิยม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ คุณธรรมจริยธรรมเสื่อมถอยนำไปสู่ปัญหาในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศึกษาและการวิจัยและสังคมแห่งชาติ, 2549) [2]

รายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องปัจจัยครูซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือคุณภาพครูและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ครูที่ดีต้องมีความศรัทธาในอาชีพ เอาใจใส่ในหน้าที่และเป็นแบบอย่างที่ดี แต่การจะทำให้ครูตระหนักในหน้าที่นั้น สิ่งสำคัญคือ

การบริหารซึ่งเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร และการบริหารที่จะเอื้อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจนั้น นอกจากจะใช้ องค์ประกอบทางการบริหารโดยทั่วไปแล้ว ยังต้องเกิดจากการร่วมมือและเต็มใจพัฒนา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2554) [7]

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาคุณภาพของนักเรียน ด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมยังไม่เป็นไปตามความต้องการของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ประชาชนโดยทั่วไป ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในสถานะน่าเป็นห่วง ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญทางจิตใจของคนยังเจริญไม่ทันด้านวัตถุ จึงส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมโดยรวมเกิดปัญหา ขึ้น โดยเฉพาะปัญหาสังคมของวัยรุ่น การติดยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การฉกชิงวิ่งราว การล่อลวง การใช้ความรุนแรง ที่ภัยเหล่านี้ ส่งผล กระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (อำรุง จันทวานิช, 2548) [8]

เมื่อผู้วิจัยได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า สถานศึกษามีปัญหาการบริหารจัดการ ความไม่พร้อมของอาคารสถานที่ บุคลากรไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณงาน วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และขาดคุณภาพ งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ คุณภาพของนักเรียนทุกด้านต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของชาติ และมีการจัดเวทีประชาคม แบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัญหาจากหลายสาเหตุ เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศติดตาม ประเมินผล และปัญหาเกิดจากตัวนักเรียนเอง แต่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพผู้เรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคือ นักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม ทุกฝ่ายให้เหตุผลสอดคล้องตรงกันว่า “ถ้าทำให้คนเป็นคนดีได้ ก็จะไม่แก้ปัญหาอย่างอื่นได้ง่าย” (โรงเรียน เทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย, 2559) [9]

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียน เทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา เทศบาลเมือง ตาก และสถานศึกษาอื่นๆเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพผู้เรียน อันจะส่งต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัด เทศบาลเมืองตาก

2.2 เพื่อดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาล เมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.3 เพื่อประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัด เทศบาลเมืองตาก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก** เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 283 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ผู้ปกครองนักเรียน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krecie and Morgan 1970, pp. 607-610) [10] ได้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 165 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน จำนวนเท่ากับประชากร เนื่องจากมีจำนวนน้อยและแตกต่างกันมากกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงสถานภาพ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	2	2	1.21
ครูผู้สอน	22	22	13.33
บุคลากรสนับสนุน	3	3	1.82
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	13	13	7.88
ผู้ปกครองนักเรียน	243	125	75.76
รวม	283	165	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 2) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 3) การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 4) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 5) การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาด้วยตัวเอง จำนวน 5 คน คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 4) นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และ 5) จัดพิมพ์เครื่องมือ แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก เพื่อจัดลำดับความสำคัญใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 279) [11]

Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นางลักษณ วีรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการหาผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นจริงเป็นฐานในการคำนวณ ค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่ควรจะเป็นของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

เมื่อ PNI_{modified} หมายถึง ความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

การแปลผลให้พิจารณาจาก

1. ค่า $(I-D)/D$ เป็นค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นจริงไปยังสภาพที่ควรจะเป็น คิดเป็นร้อยละ เช่น ค่า $(I-D)/D=0.77$ หมายความว่า ค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นจริงไปยังสภาพที่ควรจะเป็น คิดเป็นร้อยละ 77 (คำนวณจาก $\frac{(I-D)}{D} \times 100$)

2. การจัดลำดับความต้องการจำเป็น จากค่ามากไปหาน้อย โดยพิจารณาจาก (1) ค่าร้อยละ (2) ค่า $(I-D)/D$ (3) ค่า I-D ถ้ามีค่าเท่ากันให้พิจารณาจาก ค่าร้อยละ ค่า $(I-D)/D$ และ ค่า I-D ตามลำดับ

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นจริงไปยังสภาพที่ควรจะเป็น หรือเรียกให้เข้าใจง่ายว่า “มีความต้องการจำเป็น” ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ตอนที่ 2 การดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน บุคลากรสนับสนุน จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 คนและผู้ปกครองนักเรียนประจำชั้นเรียน จำนวน 14 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 54 คน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เป็นไปตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1990) [12] ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) ดำเนินการโดยศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ จัดประชุม ตลอดจนการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ดำเนินการจัดกิจกรรมตามปฏิทินกิจกรรมที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดสภาพแวดล้อม 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรม 5) การพัฒนาครู 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตามคู่มือที่สร้างขึ้น โดยเน้นกิจกรรมตามโครงการลานธรรม ลานปัญญา กิจกรรม ประกอบด้วย 40 เรื่อง ดังนี้ 1) คุณธรรมและจริยธรรม 2) หน้าที่ชาวพุทธ 3) การทำสมาธิ 4) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี 5) การทำความดี 6) การมีสติ 7) วันวิสาขบูชา 8) วันเข้าพรรษา 9) การพัฒนาจิต 10) การลดปัญหาความขัดแย้ง 11) พระพุทธคุณ 3 12) หลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง 13) ไตรสิกขา 14) กฎแห่งกรรม 15) โอวาท 3 และทำสมาธิ 16) ความกตัญญูตเวที 17) มงคล 38 ประการ(ทำตัวดี) 18) มงคล 38 ประการ(ว่าง่าย) 19) มงคล 38 ประการ(รับใช้พ่อแม่) 20) หัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา 21) วิชาชีวิต 22) ไม่ยึดติด จิตปล่อยวาง 23) ชีวิตนี้สั้นนัก 24) คิดบวก ชีวิตบวก 25) การมีเมตตา 26) คน 4 ประเภท 27) วาจาสามัคคี 28) ช่างกับมดแดง 29) คนกับ สุนัข 30) อานิสงส์ของการฟังธรรม 31) การทำบุญ 32) กาย วาจา ใจ 33) ศิล 5 34) ข้อคิดจากต้นไม้ 35) เวลา 36) พรหมวิหาร 4 37) อิทธิบาท 4 38) ทิศ 6 39) พุทธบริษัท 40) ธรรมะกับชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) ผู้วิจัยและคณะ ดำเนินการบันทึกเพื่อปรับปรุงพัฒนาดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีการซักถาม พูดคุยสัมภาษณ์ ประชุม ผู้เกี่ยวข้องในโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เป็นระยะๆ ตามคู่มือ และแบบบันทึกการดำเนินงาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นคู่มือการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และแบบบันทึกการดำเนินงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมอบหมายให้ครูเป็นผู้เก็บข้อมูลร่วมด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 3 การประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย
สังกัดเทศบาลเมืองตาก เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ
ผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 283 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ
ผู้ปกครองนักเรียน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krecie and Morgan 1970, pp. 607-610) [10] ได้
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำนวนเท่ากับประชากร เนื่องจากมีจำนวนน้อยและแตกต่างกันมากกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย
(Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ รายละเอียด ดังตอนที่ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2
วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก จำนวน 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประเมินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัด
เทศบาลเมืองตาก

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มาก
- 3 หมายถึง มีระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด

การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารที่
เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาด้วย
ตัวเอง จำนวน 5 คน คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 4) นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมาก
ยิ่งขึ้น และ 5) จัดพิมพ์เครื่องมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows จากแบบสอบถาม ส่วนที่เป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า ใช้หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่
คำนวณได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง ระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง ระดับการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง การบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง การบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง การบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน น้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก (n=165)

รายการ	ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น					
	I	D	I-D	(I-D)/D	ค่าร้อยละ	ลำดับ
1.การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.58	2.75	1.77	0.63	65.12	5
2.การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.55	2.81	1.80	0.65	63.27	6
3.การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.60	2.63	1.97	0.75	74.90	2
4.การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.71	2.78	1.93	0.69	69.42	4
5.การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.51	2.59	1.92	0.74	74.13	3
6.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.59	2.54	2.05	0.81	80.71	1
โดยภาพรวม	4.59	2.68	1.91	0.71	71.06	

หมายเหตุ: ค่า I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

ค่า D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

$$\text{ค่าร้อยละ} = \text{คำนวณจาก } \frac{(I-D)}{D} \times 100$$

จากตาราง 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า โดยภาพรวม มีความต้องการจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 71.06 เมื่อจำพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 80.71 ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 74.90 ด้านการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นอันดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 74.13 ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.27

4.2 ผลการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ สำรวจความต้องการจำเป็น กำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ประชุม สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน

จัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง 4) ด้านการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามโครงการลานธรรม ลานปัญญา 5) ด้านการพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนา 6) ด้านสร้างเครือข่ายความร่วมมือโรงเรียน ชุมชน วัด และทุกภาคส่วนต่างให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

4.3 ผลการประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก

4.3.1 ผลการประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก (ข้อมูลเชิงปริมาณ) ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก (n=165)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ผลการประเมิน
1.การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.37	0.39	มาก
2.การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.14	0.40	มาก
3.การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.21	0.43	มาก
4.การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.38	0.40	มาก
5.การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.32	0.49	มาก
6.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.39	0.43	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.30	มาก

จากตารางที่ 3 ประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.30) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.43) รองลงมา การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.40) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.14$ S.D. = 0.40)

4.3.2 ผลการประเมินผลการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก (ข้อมูลเชิงคุณภาพ) พบว่า หลังจากมีการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (Miracle Class More Knowledge) ในโครงการลานธรรมลานปัญญา จากกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัล รูปแบบการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสถียรในสถานศึกษาที่โดดเด่น (Best Practices) ประจำปี 2557 ได้รับรางวัล โรงเรียนที่มีการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสถียรดีเด่นจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2559 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practices) จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development: SBMLD)

5. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ขออภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า โดยภาพรวม มีความต้องการจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 71.06 เมื่อจำพิจาณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือ เป็นอันดับที่ 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 2 ถือว่าเป็นความต้องการที่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรสนับสนุน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพและมีคุณธรรมอันจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนที่เป็นลูกหลานให้มีคุณธรรม จริยธรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังที่ นลินี ทวีสิน (2549) [5] กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองสำคัญมากโดยเฉพาะแม่เป็นผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กควรได้รับการเสริมสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา ส่วนชุมชนก็ต้องร่วมเสริมสร้างทั้งการจัดกิจกรรมในชุมชนและการดูแลสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนา ตลอดจนต้องมีเครือข่ายเกื้อกูลหนุนสร้างซึ่งกันเป็นความร่วมมือระหว่างกันกับกลุ่มหรือองค์กรอื่น ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการบริหารรูปแบบอื่นก็ได้ สอดคล้องกับนลินี ทวีสินที่วิจัยพบว่า การร่วมกับสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญเพราะครอบครัวมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมและพัฒนา จึงควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของพ่อแม่ผู้ปกครองและร่วมมือกันสอดส่องดูแล ติดตามผลเพื่อหาทางป้องกัน

2. การดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ สสำรวจความต้องการจำเป็น กำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ประชุม สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง 4) ด้านการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามโครงการลานธรรม ลานปัญญา 5) ด้านการพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนา 6) ด้านสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียน ชุมชน วัด และทุกภาคส่วนต่างให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนทั้งนี้เนื่องมาจาก คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักของการสร้างคนดี ดังที่สุระ อ่อนแพง และคณะ (2556, หน้า 258-265) [13] ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา 14 ประการ 1) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ความเมตตากรุณา 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความมีระเบียบวินัย 5) ความขยันหมั่นเพียรและมุ่งมั่นในการทำงาน 6) ความกตัญญูตเวทีและรักความเป็นไทย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความอดทนอดกลั้น 9) ความเคารพและอ่อนน้อมถ่อมตน 10) ความพอเพียง 11) ความมีจิตสาธารณะ 12) ความยุติธรรม 13) ความสามัคคี 14) ความใฝ่เรียนรู้ วิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน มี 4 วิธี ดังนี้ 1) การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) การจัดกิจกรรมโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม 4) การจัดกิจกรรมพัฒนาตามวิถีชีวิตในชุมชน กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทบทวนพันธกิจ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงาน 4) การติดตามประเมินผล 5) การรายงานผล

3. การประเมินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย สังกัดเทศบาลเมืองตาก พบว่า ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รองลงมา การจัดกิจกรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อม หลังจากมีการดำเนินการบริหารงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนาร่องการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโครงการลานธรรมลานปัญญา รูปแบบการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสถียรในสถานศึกษาที่โดดเด่น โรงเรียนที่มีการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสถียรดีเด่นจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนดังจะเห็นได้จาก ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนโดยร่วมมือกับชุมชนเด่นสนในการจัดสร้างรั้วโรงเรียนร่วมกันจัดทำและจัดหาอุปกรณ์ตามโครงการสืบสานพัฒนาภูมิปัญญาอาหารไทย ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลไม้งาม เรื่องอนุเคราะห์ที่ดินในการจัดทำโครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน(ทำนา เลี้ยงปลา ปลูกผัก)ความร่วมมือกับมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบทซึ่งสนับสนุนโดยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (CPF) ซึ่งเป็นโครงการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโดยก่อสร้างโรงเรียนมาตรฐานตามแบบแปลนของ CPF และได้รับการสนับสนุนรั้ว อุปกรณ์การเลี้ยง

ฝ่ายโครงการฯ พันธุ์ไก่ อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ มูลนิธิจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเลี้ยงไก่ไข่และการบริหารจัดการโครงการฯ และมูลนิธิจะส่งเจ้าหน้าที่สัตวบาลของ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) เข้าไปให้คำแนะนำการเลี้ยง และติดตามผลการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบทซึ่งสนับสนุนโดยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ได้สนับสนุนบุคลากรจำนวน 2 คน ให้กับทางโรงเรียนเพื่อมาช่วยเหลือครูและนักเรียนในการดำเนินงานตามโครงการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ความร่วมมือกับบริษัท มินเซนแมชชีนเนอร์รี่ จำกัด ซึ่งเป็นผู้จัดจำหน่ายอุปกรณ์ทางการเกษตรภายใต้ตรา “สิงห์สยาม ความร่วมมือกับบริษัทเป็นต่อก่อสร้างใน การเจาะถนนหน้าโรงเรียนเพื่อวางท่อส่งน้ำจากวัดดอนมูลชัยมาสู่แปลงนาด้านหลังโรงเรียนตามโครงการการปฏิบัติงานเกษตรกรรมผสมผสานแนวเกษตรอินทรีย์ (ปลูกข้าว) (โดยไม่มีค่าใช้จ่าย) ความร่วมมือกับสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 14 (ตาก) ในการขอความอนุเคราะห์พันธุ์ไม้เพื่อนำมาปลูกในโรงเรียน ความร่วมมือกับบ่อปลาพิทักษ์ในการให้ความรู้และสร้างแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาให้กับนักเรียน

ความร่วมมือกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองตากในการขอรับสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้และการดูแลฟาร์มไก่ไข่ตลอดจนการป้องกันโรคต่างๆ ความร่วมมือกับศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตากในการอนุเคราะห์พันธุ์ปลาและให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลากับนักเรียน ความร่วมมือกับสถานีพัฒนาที่ดินตาก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9 ในการตรวจสอบคุณภาพของดินในบริเวณที่โรงเรียนใช้เป็นแปลงสาธิตในการทำนาตามโครงการ การปฏิบัติงานเกษตรกรรมผสมผสานแนวเกษตรอินทรีย์ (ปลูกข้าว) ความร่วมมือกับมณฑลทหารบกที่ 310 เพื่อนำกำลังพลมาพัฒนาที่ดินในการจัดทำโครงการการปฏิบัติงานเกษตรกรรมผสมผสานแนวเกษตรอินทรีย์ (ปลูกข้าว) ความร่วมมือกับวัดดอนมูลชัยและวัดสันป่าพงในการร่วมจัดกิจกรรมตามโครงการลานธรรม ลานปัญญาในเรื่องวิทยากรทุกวันพระ ความร่วมมือกับวัดดอนมูลชัยในการอนุเคราะห์ระบบน้ำเพื่อใช้ทำกิจกรรมตามโครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดตากในการฝึกอบรมให้ความรู้โครงการภูมิปัญญาไทยทำนา 1 ไร่ได้เงิน 100,000 บาท ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดตากในการอนุเคราะห์เครื่องมือ เครื่องจักร รถแมคโครในการปรับพื้นที่แปลงนา ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดตากในการให้ความรู้การใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มรายได้และลดต้นทุน ความร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนตากในการมอบบรรจุภัณฑ์ “ข้าวเมืองตาก” ให้กับโรงเรียนเพื่อนำข้าวที่เหลือจากโครงการอาหารกลางวันมาขายให้กับผู้ปกครองและชุมชน ความร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนตากใน การอบรมพัฒนาศักยภาพโครงการจัดการความรู้ด้านเกษตรรูปแบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ ความร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนตากในการอบรมด้านการตลาดและจัดทำบัญชีครัวเรือน ความร่วมมือกับบริษัทเป็นต่อก่อสร้างในการเจาะถนนหน้าโรงเรียนเพื่อวางท่อส่งน้ำจากวัดดอนมูลชัยมาสู่แปลงนาด้านหลังโรงเรียนตามโครงการการปฏิบัติงานเกษตรกรรมผสมผสานแนวเกษตรอินทรีย์ (ปลูกข้าว)(โดยไม่มีค่าใช้จ่าย)

จากโครงการลานธรรมลานปัญญา ทำให้โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (Miracle Class More Knowledge) จากกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัล รูปแบบการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่โดดเด่น(Best Practices) ประจำปี 2557 ได้รับรางวัล โรงเรียนที่มีการดำเนินการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดดีเด่นจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในปีการศึกษา 2559 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practices) จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามาโครงการการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development: SBMLD)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความต้องการในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษา ควรมีการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันศึกษาและวางแผนในการการออปัญหาพร้อมกันกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ชัดเจน มีการติดตามประเมินผล และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ จัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียน ชุมชน วัด และทุกภาคส่วนต่างให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

6.2 ขอเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

6.2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ของบุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษาในทุกภาคส่วน

6.2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครุด้านคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล และอื่นๆ

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] อมรวิชัย นาคทรพรพ, 2548, หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับบริบททางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ, 2549, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554), กรุงเทพฯ.
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย, กรุงเทพฯ: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- [4] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- [5] นลินี ทวีสิน, 2549, รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม, กรุงเทพฯ: สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอพีดี).
- [6] กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- [7] สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา, กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- [8] อรุณ จันทวานิช, 2548, “สทศ.เร่งจัดทำบูรณาการแผนการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาสังคมไทยให้เด็กไทยมีความรู้คุณธรรม,” วารสารการศึกษาไทย. 1(9) : 59.
- [9] โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย, 2559, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2558, ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา, 17-18.
- [10] Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970, Determining Sample Size for Research Activities, Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- [11] สุวิมล ว่องวานิช, 2550, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย.
- [12] Kemmis, S. & McTaggart, R., 1990, The action research reader (3rd edition), Geelong: Deakin University Press.
- [13] สุระ อ่อนแพง และคณะ, 2556, “รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 15(ฉบับพิเศษ): 258-265.